

אוצר הנפש

* **		
20:08	18:51	י-ם
20:10	19:06	ת"א
20:11	18:59	חיפה
20:08	18:57	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

איש אמת

כ"ז אייר - יסוד שביסוד - הוא יום ההילולא של רבי סעדיה גאון. הוא היה כל כך אמת, שכאשר מינו אותו להיות הגאון של סורא בבבל והיה שם ריש גלותא שהיה מאד תקיף, הזהירו אותו קודם שאם ימנה אותו להיות הגאון - הוא היה צעיר, ריש הגלותא היה הרבה יותר מבוגר ותקיף ביותר - יהיו לו בעיות ממנו, וכך הוה. היה איזה מסמך ירושה

הריש גלותא

שלח את בנו

להחתים אותו

והוא סרב, אז

הבן נתן לו

סטירה

לקבל את הירושה הריש גלותא היה צריך חתימות של שני ראשי הישיבה בבבל, שיחתמו 'על עוור', כדי שריש גלותא יקבל את הכסף. השני היה מוכן לחתום - ככה זה הולך.

אבל הרס"ג, איש אמת, סרב. הוא אמר שאיני יודע שמה שכתוב כאן הוא אמת - הוא קרא ולא הסכים לחתום, לא משנה שהריש גלותא מפסיד את כל הכסף שמגיע. הריש גלותא שלח את בנו להחתים אותו והוא סרב, אז הבן נתן לו סטירה. הלכו שם מכות, תלמידי הישיבה תפסו אותו, כמו שהתלמידים שלנו יודעים לעשות טוב, וזרקו אותו לכל הרוחות.

המשך בעמוד הבא

אוצר הפרשה

מקדש ומשכן - קרבנות והשראת שכינה

מה ההבדל בין מקדש למשכן? משכן הוא על שם השראת השכינה, על שם סוף הפסוק בתחלת תרומה - "ושכנתי בתוכם". משכן זה המשכת השכינה מלמעלה. "ועשו לי מקדש" היינו עבודת האדם, אתערותא דלתתא, כפירוש רש"י "ועשו לשמי בית קדושה" (כמו "ויקחו לי תרומה", "לי' לשמי"). מקדש הוא בעיקר על שם הקדשים שקרבים בבית המקדש - הקדשים הם הקרבנות. ממילא הכינוי מקדש קשור במיוחד למזבח החיצון, בו מקריבים את הקדשים. ואילו המשכן - "מקדש איקרי משכן", "ונתתי משכני בתוכם" - הוא בעיקר על שם קדש הקדשים (שגם נקרא קדש, ולא סתם קדש אלא קדש הקדשים - קדש לשון נבדל, קדש הקדשים היינו נבדל מלהיות נבדל ע"ד מינוס מינוס שבהגיון פשוט הוא פלוס אך בהגיון קוונטי הוא לאו דווקא פלוס אלא משהוא אחר לגמרי... דהיינו משכן), הארון והכרובים שאינם מן המדה, שיש שם גילוי נמנע הנמנעות ממש, יחוד הבלי-גבול והגבול ממש, שם יש השראת השכינה בישראל.

תרגום יונתן מתרגם את "ונתתי משכני בתוכם" על השראת השכינה בישראל ("ואתן שכינת יקרי ביניכון") - בכלל לא על בית המקדש. חז"ל וכך אונקלוס ורש"י מסבירים שהכוונה לבית המקדש, אבל תרגום יונתן לא מתייחס לבית בכלל - מתרגם על השראת השכינה בכל עם ישראל. זה על דרך המדרש שמובא בראשית חכמה ובשל"ה על "ושכנתי בתוכם", "בתוכו" לא נאמר אלא 'בתוכם', בתוך הלב של כל אחד ואחד מישראל". כלומר, המשכן הוא השכינה בלב כל ישראל - תכלית ענינו של בית המקדש (שהעולם הזה יהיה דירה לו יתברך בתחתונים כאשר השכינה שורה בגלוי בלב כאו"א מישראל).

ידועה המחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן מה העיקר במקדש - השראת השכינה בקדש הקדשים (רמב"ן) או הקרבת הקרבנות בחצר (רמב"ם). יש לומר שמהפסוק הזה יש לנו רמז מאד מובהק שהמקדש העתיד, "ונתתי משכני בתוכם", הוא בעיקר כדעת הרמב"ן. כמו שאנחנו פוסקים בקבלה וחסידות כדעת הרמב"ן בענין תחיה"מ ועוה"ב, שיהיו נשמות בגופים, גם בענין הזה - עיקר התפקיד של בית המקדש. אפשר לומר שעד כה, בשני בתי המקדש שנחרבו בעוונותינו, העיקר היה "משכן איקרי מקדש" - הקרבנות. אבל בבית המקדש השלישי העיקר הוא ה"מקדש איקרי משכן", "ונתתי משכני בתוכם", השראת השכינה בישראל. ידוע שהביטוי השראת השכינה בישראל שוה בדיוק "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", הגילוי של ל"ג בעומר, של רשב"י, של "תורה חדשה מאתי תצא".

(משיעור ט"ז אייר ע"ז)

פסח, ספירת העומר, מתן תורה

לפרש גם את הקשר בין שני ימי ראש השנה ליציאת מצרים וספירת העומר: ביום הראשון של ראש השנה יש שחרור משעבוד, ביציאת מצרים, כשעיקר החידוש הוא שאין לנו יותר עבדים לעבדים. השחרור של עם ישראל הוא הזיהוי מי הוא המלך האמיתי, הזיהוי ש"ה' הוא המלך" (כמו שמדפיסים היום על חולצות). הבירור שה' לבדו הוא המלך, ואין לנו מלך זולתו, הוא עבודת ראש השנה והוא פעולה של יציאת מצרים – של שחרור משעבוד לכל מלך אחר המשתלט עלינו. בירור זה הוא יסוד הכל, בו נהיה עם ישראל לעם ובו פותחת השנה, אבל מיד לאחרי – ביום השני של פסח, וכפי שמתברר כאן גם ביום השני של ראש השנה – מתחילת עבודת ספירת העומר. עבודת הספירה היא

תיקון המדות – אחרי ההכרה שאין חשובה ממנה כי רק ה' הוא המלך, בה ממליכים את ה' ("אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם"), צריך לתקן את המדות, להתאים את עצמנו להיות אזרחים במלכותו של ה'. שני התהליכים הללו מתחוללים בסמיכות ובהמשך אחד – ביומים סמוכים, הן בראש השנה והן בחג הפסח – ולאחריהם מגיע שלב שלישי, נבדל, של מתן תורה (כנ"ל על היחס של ג"פ "קדוש").

במושגי הספירות, יציאת מצרים היא יציאה מהגלות של כנסת ישראל – ספירת המלכות (וכנ"ל שיציאה זו היא גופא בנין המלכות – המלכת ה' לבדו ויציאה מכל שעבוד לזולתו). תיקון המדות שלאחר מכן שייך למדרגה אחת גבוהה יותר (שעדיין יש לה ערך למדרגה הראשונה) – מדות הלב, פרצוף ז"א. מתן תורה שייך לספירת החכמה ("אורייתא מחכמה נפקת") – זו עליה שבאין ערוך, אל המוחין בעצם. לעליה שבאין ערוך ביום הכיפורים, העליה ל"תורה חדשה" ונבדלת, זוכים על ידי עבודת התשובה. בזהר נאמר כי "משיח אתא לאתבא צדיקא בתיבותא" – המשיח בא להחזיר את הצדיקים בתשובה, ולא רק את הרשעים, כדי להפוך את כולם לבעלי תשובה. תופעה זו בולטת ביום הכיפורים, בו מתודים כולם – מקטן ועד גדול, מרשע ועד צדיק – "על חטא..." (= כסא הכבוד, אליו מגיע הוידוי שלאחר התשובה, כמבואר במ"א). אז, אחרי שכולם נעשים בעלי תשובה באמת, זוכים לקבל את התורה החדשה מפי משיח.

(משיעור ז' תשרי ס"ח)

פירוש אחד של אדמו"ר האמצעי מקשר את הימים שבפסוק "יחינו מימים וביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו" לאירועים היסטוריים של עם ישראל, אך אין המדובר בתקופות שונות אלא בשלושה אירועים כלליים החוזרים על עצמם בעבודת האדם בכל שנה ושנה – יציאת מצרים, ספירת העומר ומתן תורה. הופעת חגי האביב בתוך חדש תשרי, עליו מפרש אדמו"ר הזקן את הפסוק הזה, היא תופעה של התכללות, כאשר מתברר שהחדש השביעי – "כל השביעין חביבין" – כולל בתוכו גם את כל מה שהיה בחדשים שקדמו לו. וכך, לפי פירושו "יחינו מימים" היינו יציאת מצרים וספירת העומר, הקשורות ליום הראשון וליום השני של ראש השנה, ו"ביום השלישי" היינו מתן תורה (בו נאמר בפירוש "זיהי ביום השלישי"), הקשור ליום כיפור.

הקשר המובן והברור ביותר הוא בין מתן תורה ליום כיפור, שהרי ביום כיפור ירד משה מהר סיני כשהלוחות השניים בידיו – בסיום ארבעים הימים הראשונים ממ"ת עד לקבלת הלוחות הראשונים (אותם שבר בירידתו מההר), ארבעים הימים השניים בהם התנפל לפני ה' בתפלה שיסלח על

חטא העגל, וארבעים הימים האחרונים (כהקדמה להם נאמר לו "פסל לך שני לחת אבנים כראשנים") – ויום כיפור אף מכונה מתן תורה של בעלי תשובה (והתבוננות זו צריכה ללוות את האדם ביום הקדוש). כל עם ישראל (למעט שבט לוי) חטא בעגל, מי פחות ומי יותר, ועל כן כולנו בעלי תשובה, והתורה הקיימת לעד, עליה אנו שומרים, היא דווקא התורה שנתנה ביום כיפור. אחרי התשובה זוכים לתורה חדשה, שיש בה גם מעלות עצומות ביחס ללוחות הראשונים (כמבואר בדברי חז"ל), וזו היא תורת יום כיפור. כך, ביום כיפור מתפללים ומתוודים, ותוך כדי כך צריכים לחשוב שמקבלים את התורה החדשה. ואכן, "תורה חדשה" שמגלה משיח (שאינה תורה אחרת, ח"ו, אלא הממד הפנימי ביותר של תורתנו הקדושה) היא תורתם של בעלי תשובה, שהרי פסק הרמב"ם "וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין" – הגאולה תלויה בתשובה, ועם "ומיד הן נגאלין" זוכים גם מיד ל"תורה חדשה מאתי תצא" (והכל מתחולל בעיצומו של יום הכיפורים, "ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו").

בנוסף לקשר הברור בין יום כיפור למתן תורה יש

המשך מ'אוצר הסיפור':

אז היה סיפור, והסוף של הסיפור היה שהריש גלותא באמת גרש אותו, הדיח אותו מתפקידו. היו כמה שנים טובות עד שהתפייסו איך שהוא. הוא ישב כמה שנים בהתבודדות, לא מפריע לו – הוא איש אמת. הוא ישב באיזה מקום ונצל את הזמן טוב מאד – בזכות זה יש לנו את הספר 'אמונות ודעות', אותו הוא כתב בתקופה שהיה מגורש. אחר כך הוא חזר. כל הסיפור הזה היה רק להדגיש כמה שהוא איש אמת – שייך לתפארת, "תתן אמת ליעקב".

(משיעור כ"ו אייר ע"ה)